

השובך

יש אנשים שאינם יכולים ללכת בלי לדרך על משהו.
יש משפחות שאינן יכולות להרגיש טוב, אם אין להן
על מי להסתכל בהתנשאות מלמעלה למטה...
וכשנפש רגישה גדלה במשפחה לא רגישה...
היא מרגישה כמו ציפור בלי שובך...

הסיפור שלי מתחיל בשכונה ניו-יורקית ברוקלינאית טיפוסית של שנות
החמישים.

היינו כשלושים משפחות יהודיות בשכונה, מפוזרים על פני כעשרים
בניינים בני עשר קומות כל אחד. כיום מתגוררים בבניינים אלו רק יהודים,
אך אז היו שם איטלקים, אירים, אפרו אמריקנים וקצת יהודים.

אנו, היהודים האורתודוקסים, היינו מתפללים באותו בית כנסת ולומדים
בבתי ספר יהודיים.

אני זוכרת את השבתות כחוויה של ממש. כולם היו מגיעים לבית
הכנסת, גם הבנות, ולאחר התפילה היה נערך קידוש, וזו הייתה הזדמנות
נפלאה גם להתפלל וגם להרגיש יחד.

אני הייתי ילדה עצמאית ודעתנית מאוד, והבטתי על דברים באופן בוגר.
הייתי חרוצה בלימודים ונהגתי לקרוא ספרים ולנסות להבין דרכם את
העולם.

היו לי שני אחים גדולים שנהגו לשחק בשכונה. כילדה קטנה, נהניתי להביט בהם מהחלון ולראות אותם משחקים.

משחקי הבנים באמריקה היו ועודם מאוד פיזיים. מי שמכיר את משחק ה'פוטבול' יודע, שחוץ ממכות חזקות אין שם הרבה, או לפחות ככה אני רואה את זה. מדברים על אסטרטגיות כמו להניע כדור מצד אחד לצד השני, אבל מה שאתה רואה מול העיניים זה נערים שרצים זה מול זה, נחבטים ומתנפצים אחד על השני בכוחות אדירים, שוב קמים ושוב מתנפצים.

אותם זה היה מרתק. אותי זה היה מצחיק.

היה בהם נער אחד, ארי שמו, שאמנם שיחק מפעם לפעם, אך בפירוש היה פחות אלים ופחות אגרסיבי מכולם. הוא היה נער חביב, שהרבה לדבר ולנסות לפשר בין כולם.

לנסות אמרתי, כי לנסות זה משהו אחד ולהצליח זה כבר משהו אחר. הוא לא הצליח בכך. מעולם לא. במבט לאחור, איני יודעת אם זה בגלל שהוא לא ידע את מלאכת התיווך כמו שצריך, או שמא הילדים הם אלה שביקשו לריב ולא ממש רצו שמישהו יפריע להם עם ההנאה הזו. אך מעל לכול אני חושבת, שהמעמד המשפחתי שלו הוא שחרץ את דינו.

כבר אז, בשנות החמישים, היה לדולר מעמד בארצות הברית.

מי שהיה לו הרבה מאלה הצליח ושגשג חברתית, ומי שלא - לא.

המשפחה של ארי לא.

איש לא ביזה אותם, חלילה. לכאורה הם היו חברים שווי זכויות בבית הכנסת, הבנים למדו עם האחים שלי והבנות למדו איתי. למען האמת, בשנות הילדות עדיין לא הרגשנו דבר.

אני חושבת שרק בימי הנעורים התחלתי להבין שהמשפחה של ארי לא ממש נחשבת, ושאיש אינו מזמין אותם לסעודת שבת כפי שהיה נהוג

בשכונה שלנו - שמזמינים משפחות להתארח, לשוחח וגם להתגאות בתבשילים. הם לא היו שם.

הם גרו בבניין שלנו, ועם זאת מעולם לא הזמנו אותם אלינו לסעודה. מעבר ל"שלום" לא היה לנו דבר משותף.

בשלב מסוים הבנתי, שהמשפחה שלי רוחשת למשפחה של ארי סוג של בוז שלא ידעתי את פשרו. איש לא היה צריך לומר משהו. זה התמקד יותר ב"פרצופים", גם של אבא שלי וגם של האחים שלי. אני מתכוונת למשיכות כתף, להרמות גבה, לקריצות ולהסטת העיניים לנקודה דמיונית לכיוון השמיים לפחות פעמיים בשבוע. כך זה היה אצלנו, ואין לי מושג באיזו רמה זה היה אצל האחרים.

אני חושבת שהעובדה שארי עסק פה ושם בחלוקת עיתונים ובגיזום הדשא בבניין שלנו ובבניינים הסמוכים, קיבעה לגמרי את מעמדו הנמוך בעיני כולם. הוא ומשפחתו היו פשוטים מדי בשביל המשפחות הסנוביות שלנו.

פעם אחת ויחידה ראינו אותו מבטא את עצמו בעוצמה. היה זה בימי הילדות, כאשר העירייה ביקשה לפנות שובך של יונים שהילדים בנו על עץ עבות ליד הבית שלו.

הילדים מאוד לא אהבו את ההחלטה. הם התגודדו מסביב לעץ וגם רתמו את ההורים למנוע את רוע הגזירה. אבל אמריקה היא אמריקה. ככל שהדבר תלוי ברשויות החוק, אין שום קשרים ואין שום סנטימנטים, ואם יש החלטה להוריד - מורידים.

אבל ארי חשב אחרת. הוא פשוט עלה על העץ גבוה-גבוה, ולא הסכים לאפשר לפועלים מטעם העירייה לגשת ולקחת את השובך. הם פחדו שארי ייפול ויתבעו אותם.

הם עמדו שם מספר שעות, ניסו לשכנעו לרדת, אך הוא לא ירד. כך

עברו להן השעות, עד שיום העבודה שלהם הסתיים. ארי המתין עוד שעותיים, ורק כשירד החושך - ירד מהעץ.

האמת היא, שבתחילה ההתבצרות שלו הלהיבה את הילדים. מבחינתם הוא היה הגיבור שהציל את השובך, מה עוד שלמחרת עם בוקר שוב התבצר ארי על העץ ולא עזרה העובדה ששוטרים הגיעו לסייע לפועלים. ארי נשאר שם ושמר על השובך של ילדי השכונה.

ההתבצרות הזו אמורה הייתה ל בצר את מעמדו של ארי בשכונה, אך ראו זה פלא: ביום השלישי הילדים החלו ללעוג לו. היה ברור שמישהו "הפך" את דעתם מהערכה והערצה לצחוק וללעג כלפיו.

אך הוא לא הרפה. הוא שמר על השובך שלו ושל ילדי השכונה. היום אני כבר יודעת מי גרם לכך, אבל אז, המהפך הזה נראה לי משונה מאוד, כי השובך היה יקר ל כל ילדי השכונה, והם באמת הזדהו עם מגינו. היה ברור שאם ילד אחר במעמד גבוה יותר היה שומר על השובך בדביקות כזו, מעמדו היה מרקייע שחקים, וכל ילדי השכונה היו מצטרפים אליו ומטפסים על העץ לשמור עליו. אבל מי ששמר על השובך היה ארי, והיו כנראה כאלה שצרמה להם האפשרות שהשובך הזה יגרום לעלייה במעמדו.

כמה מילים של בוז במקומות הנכונים, כמה משיכות כתף, קריצות והרמת גבות, וארי הפך מגיבור הרואי לילד תמוני שמתבצר על עצים. פתאום השובך לא היה חשוב לילדים, כמו לצחוק על ארי שעולה על העץ כדי לשמור עליו. הם פשוט עמדו שם ולעגו לו, קראו לו "קוף" וכינויים אחרים. אני זוכרת את עצמי מתבוננת בתהליך ולא מבינה את פשרו. כך קבעו הילדים וזהו. לא הבנתי שהייתה כאן הוכחה ל"תופעת העדר" - כמה מובילי דעת קהל שמצליחים לגרום למיליוני אנשים להעריך משהו שהם אמורים לתעב, ולתעב משהו שהם אמורים להעריך.

היום אני מבינה זאת היטב, כשאני רואה כאן באמריקה את ההערכה לנשיא "אובמה", שהפך את אמריקה לחלשה וחסרת אונים, ובמקביל הרס

את כל המזרח התיכון והביא לעלייתה של תנועת "דאעש" ולמותם של מיליוני אזרחים – אל מול הבוז שרוחשים לנשיא "טראמפ", שמחזק את אמריקה כלכלית וביטחונית, וגם עושה סדר בכל העולם.

אז זה היה רק ארי והשובך שלו.

למרות הכול, נראה היה שארי ניצח. הפועלים חדלו מלבוא, ועסקן שמסתובב בעירייה טען כי הם התייאשו מהורדת השובך, מה גם שהפועלים טענו באזני הבוסים שלהם, שהשובך בסך הכול חזק ואיתן, ואינו מסכן איש.

הבשורה שוב העלתה את קרנו של ארי בעיני הילדים, וגם השובך הפך פתאום לאטרקטיבי ולמקור ל"עלייה לרגל", או "עלייה לעץ". וארי שוב היה "על הגובה", תרתי משמע.

אך לא לאורך זמן.

יום אחד בשעות הבוקר, כשהילדים היו בלימודים, באו פועלי העירייה ולקחו את השובך.

הילדים, שרגע לפני כן התגאו בארי שהציל להם את השובך, הפכו את עורם והחלו לשמוח לאידו. כאילו השובך לא היה יקר להם. רק לו. הם דיברו בהתלהבות על כך שהעירייה עשתה "תכסיס" לארי, שהם במתכוון המתינו כמה ימים לוודא שארי הולך לבית הספר ואינו שומר על השובך, ואז פשוט לקחו אותו.

הם היו אמורים לכעוס על העירייה, אבל היה מי שדאג להטות את כעסם לשמחה ולשנן באזני הילדים "משנכנס אדר מרבים בשמחה לאיד".

ארי הגיב קשה להיעלמות השובך שלו. הוא הסתגר בתוך עצמו, והילדים מצדם ממש נהנו ללעוג לו על כך. גם בביתנו חשתי בעליצות מסוימת מצד אחיי. זו הייתה שמחה לאיד. לצערי, התרגלתי לשמחות מסוג זה. המשפחה שלי, אם לא הספקתם להבין, הייתה מן הסוג ששמחות מעין אלו היו השמחות היחידות שלה כמעט.

אני חושבת, שגם אני הייתי עלולה להפוך להיות כזו, צינית, מתנשאת, קרה ולעגנית, אלמלא בגיל 15 הגיעה לגור בביתנו סבתא שלי מצד אימי, שהייתה הדמות הקרובה אליי ביותר בימי נעוריי.

היא התאלמנה עשר שנים לפני כן, ומעולם לא חשבה אפילו להינשא. היא טענה בתוקף שאין לה סיכוי למצוא מישהו כמו סבא שלי שנפטר. היא הייתה יושבת הרבה במרפסת ומתבוננת. לא הייתה מדברת הרבה, וגם לא מתערבת במאומה במה שקורה בבית.

אני חושבת שהיא הייתה מספיק חכמה כדי להבין את הרגישות בעצם הנוכחות של חמות בחייהם של בני זוג, ואפשר לומר שמעולם היא לא יצרה את התחושה הזו, והחיים בבית המשיכו על מי מנוחות.

באחד הימים ישבנו שתינו ליד החלון. ראינו את ארי גוזם את הדשא ממול. אח שלי השמיע בדיחה אודותיו, וכולם פרצו בצחוק. האמת, גם אני.

ורק סבתא שלי ירבה דוממת. הדממה הזו הייתה בפירוש סוג של אמירה שגרמה לצחוק להיגדע במהירות.

הסלון התרוקן אט-אט, ובסוף נותרנו רק אני וסבתי.

היא ירבה ושתקה, ופתאום ראיתי דמעה מתגלגלת במורד לחיה.

ואחר כך עוד דמעה ועוד אחת.

רציתי לשאול אותה מדוע היא בוכה, אך לא שאלתי, גם כי קצת ידעתי את התשובה.

"הלוואי שיהיה לך חתן כמו הבחור הזה", היא אמרה פתאום.

הייתי בהלם. לא היו לי שום מילים לומר. המשפט הזה היה כל-כך מפתיע וכל-כך מנותק מהמציאות, שלא הייתה לי שום דרך להתמודד איתו.

וזה נשאר ככה. נשארתי עם משפט מנקר כל-כך ועם המון סקרנות, איך מכל הבחורים דווקא הנער הזה מוצא חן כל-כך בעיני סבתי.

ככה גדלנו. ארי פנה ללמוד בישיבה בעיר אחרת, ומטבע הדברים היה חוזר אחת לחודש. אחיי למדו אף הם במוסד מכובד שנחשב ליוקרתית ומקובל, אך מה שהיה ונותר הוא הבוז כלפי משפחתו של ארי וכלפיו.

האמת, נראה היה שאבי ואחיי אוהבים את תחושת הבוז. זה עשה להם טוב משום מה. אולי הייתה זו הדרך שלהם לחוש עליונות על מישו.

אך סבתי לא הפסיקה להיות מוקסמת ממנו. פעם אמרה לי: "הוא מזכיר לי את סבא נתן".

סבא נתן היה כמו כן בעלה, אבל בשבילי היה סבא נתן. כפי שסיפרתי, היא לא נישאה בשנית, כי היא אפילו לא בדקה אפשרות, שיש בעולם מישו שמתקרב אליו.

ובאמת, סבא נתן היה שונה מהמשפחה שלנו.

המשפחה שלנו הייתה צינית וגאה, ואילו הוא, אף שהיה אדם עשיר ובעל מעמד, היה איש חם, נדיב לב ואוהב אדם.

והנה הבנתי שזה בדיוק מה שלא היינו אנחנו. מעולם לא ראיתי בביתי אהבת אדם. ראיתי אהבת הישגים, אהבת כסף ואפילו אהבת אומץ ונחישות, אבל אהבת אדם לא הייתה אחת מהמעלות של משפחתי, ואולי להפך. הרבה ביקורת, הרבה סרקאזם, המון מילים חדות ומשוננות כסנין. אי קבלת האחר, תמיד היה מישו שמקנא בנו ורוצה ברעתנו, ואנחנו צריכים להראות לכולם שאנחנו שווים יותר כדי שלא יתנשאו עלינו.

כך גדלנו תמיד. אני חושבת שזו הייתה תחושתם של רבים מבני השכונה שלנו, לפחות על פי התנהגותם המתנשאת. מבחוץ חיוכים, אך מבפנים חשדנות, תחרותיות, והרבה פחד וחרדה מהזולת.

פתאום הבנתי איזה תפקיד חשוב נושאת משפחתו של ארי. הם היו כל מה שלא היינו אנו.

הם תמיד היו בדרגה נחותה משלנו, לפחות בעיניים שלנו. בניגוד לתחרות הסמויה עם המשפחות האחרות בשכונה, איתם בכלל לא הייתה בעיה. לא הייתה כלל תחרות. מולם, יכולה הייתה המשפחה שלי פשוט לשבת בחיבוק ידיים וללגלג אפילו בלי לחשוש שיש בהם משהו שווה יותר מאיתנו.

אם מישהו רוצה להבין מדוע בני אדם מסוימים גזעניים ומתנשאים, אני חושבת שהמצב בשכונה שלנו נתן לי הבנה גדולה לכך. הייתי מסכמת את זה במשפט אחד: הגזענות וההתנשאות הן הדרכים הכי פשוטות של אדם להרגיש עליון מבלי שיתאמץ. ואם תרצו משפט חריף יותר: "הגזענות היא נשקם של הטיפשים".

במבט לאחור, אני שואלת את עצמי איך שרדתי בבית כזה. אז ככה: הבית שלנו התחלק לשלושה. היו כאלה שהיו חזקים וציניים כמו אבא שלי ושני אחיי. איש לא התחיל איתם. הם שלטו. אחותי ואני פשוט ישבנו בשקט והשתדלנו לא להיכנס לשטח האש שלהם, ואם בטעות נכנסנו, או אם מישהו החליט לפגוע בנו סתם כך לא היה לו משהו אחר לעשות, פשוט הורדנו ראש עד יעבור זעם.

אך היו שניים בבית, שמצד אחד לא ישבו בשקט, ומצד שני לא היו מספיק חזקים נפשית לעמוד מול חומת הציניות הזו, והם באמת נפלו והיו חלשים נפשית.

היה זה אחד האחים שלי, שנפל בין הכיסאות וסבל מהאלימות המילולית שהייתה בבית. הוא שילם על כך מחיר נפשי שאני מעדיפה לא לדבר עליו.

השנייה הייתה אימא שלי.

היא סבלה בדרכה. למעשה, באישיותה הייתה טיפוס כנוע, אך היא נאלצה מפעם לפעם לשים גבול. אני חושבת שהיא קצת הקריבה את עצמה להגן עלינו, גם מפני עצמנו.

והייתה סבתא, שידעה היטב שאם תתערב היא רק תזיק, לכן ישבה ושתקה.

ודווקא מול הבחור הזה, ארי, היא הפסיקה את שתיקתה. לא בפני כולם. בפניי.

יום אחד, סבתא פשוט הלכה והתדפקה על דלת השכנים, הוריו של ארי. לא ידענו על כך מיד, אבל פתאום קלטנו שסבתא שלנו מתחילה להיקשר למשפחתו של ארי.

בבית שלנו לא ידעו איך לאכול את זה. בתחילה פשוט לא התייחסו, כאילו שאם לא יתייחסו זה לא קרה מעולם, אך כשהקשר נעשה קבוע ופומבי, כבר לא יכולנו להתעלם. האחים שלי החלו עם ההערות הציניות שלהם, ואני אפילו לא רוצה לחזור עליהן.

האמת, אני עצמי די נקרעתי. שטיפת המוח שעשו במשפחה כנגד השכנים הייתה חזקה. זה לא משנה מה חשבת באמת, אם רק הייתי מעזה לומר דברים אחרים הייתי חוטפת כזה קיתון של לעג, שחשתי לבריאותי הנפשית. אז פשוט שתקתי.

אבל מצד שני...

מצד שני הייתה הסבתא שלי, השתקנית, האצילית, שכמעט לא דיברה, אך ככל שזה נגע למשפחת השכנים, היא התמלאה חיים ודיברה בהערצה כזו, שממש גרמה לי סוג של קנאה.

יום אחד שאלתי אותה: "תגידי, סבתא, למה את מתלהבת כל-כך מהמשפחה הזו? למה את מתלהבת מהבחור הזה שמחלק עיתונים ומכסח את הדשא?"

סבתא אמרה: "כן, הוא גם מוכר ארבעה מינים לפני סוכות וגם מסדר את בית הכנסת..."

שתקתי. שאלתי נותרה באוויר.

"תגידי", היא עונה לי, "את ביררת איך הוא לומד? ביררת כמה אוהבים אותו בישיבה שלו? שמת לב כמה סומכים עליו בשכונה? ראית כמה הילדים, המבוגרים והזקנים מעריכים אותו?"

"המבוגרים ראיתי", אמרתי בציניות, "הנערים לא כל-כך".

"את מתכוונת הנערים שגרים פה בבית" אמרה סבתא.

מעולם לא חשבתי שגם היא יודעת להיות צינית.

יום אחד ראיתי מטפס לקומה גבוהה כדי לפתוח בית לזקנה שנתקעה בחוץ. סבתי יצאה החוצה, ואיתה עוד כמה מתושבי השכונה, וכשירד למטה הם פשוט הקיפו אותו והודו לו. הוא היה נבוך וסמוק, והסתלק משם.

ירדתי ללוות את סבתי חזרה, ואז היא אמרה לי את המשפט הבא:

"יש אנשים של צבע ויש אנשים של צליל. יש אנשים של חום ויש אנשים של מגע. יש אנשים של שכל ויש אנשים של לב. יש אנשים של הבנה ויש אנשים של דיבור. כל אחד מאיתנו מתבלט במשהו מכל הרשימה. אבל כשאתה מוצא אנשים שהם גם של צבע וגם של צליל, גם של חום וגם של מגע, גם של הבנה וגם של דיבור, גם של שכל וגם של לב - אלה הם אנשים מיוחדים שכדאי לך מאוד להיות כמה שיותר קרוב אליהם".

נשימתי נעתקה. היו אלה מילים קסומות שלא שמעתי מעולם. בטח לא מסבתא השתקנית.

"סבא נתן היה אחד כזה", אמרה. "הוא האיר אליי ועליי כל-כך, שעד היום אני מוארת וזורחת מהאור שלו. אני גם לא רוצה להינשא מחדש, כי אני פוחדת שכל אחד אחר רק יעשה צל במקום האור שיש לי".

כך אמרה לי סבתא, וזה היה הנאום הכי ארוך שאי פעם נאמה לי. וגם הכי עמוק.

גדלנו. הגעתי לגיל עשרים. אחיי נישאו עם בנות למשפחות כמותנו, מתנשאות ועשירות עד כאב, גאות על עצם נוכחותן בעולם.

כשהגיע תורי, איכשהו נתקענו. לא מצאתי את שנפשי רצתה, וכך התבגרתי והגעתי למצב שכל אחיי ואחיותיי כבר נישאו, ואני לא. נשקתי לגיל 30.

ואז מישאו מהשכונה הציע את ארי. אבא שלי פשוט צחק צחוק גדול ואמר שאין על מה לדבר.

לי עצמי זה נראה מופרך בתחילה, אך ככל שעברו הימים, השבועות והחודשים, וככל שדיברתי עם סבתי, הבנתי שזהו האדם שחיפשתי מלכתחילה. ככל שניסיתי לברוח, זה לא עזר לי. הוא היה שם כל הזמן.

הודעתי לשדכן שמבחינתי זה בסדר גמור. הוא עירב את רב בית הכנסת ואמר לאבי שלפחות ייתן לנו לנסות, אך הוא התנגד בתוקף וגם שיתף את אחיי ואת אחיותיי שיניאו אותי מעצם הרעיון. בשבילם הייתה זו בושה וכלימה לבוא בקשרי שידוכין עם משפחה שכל חייהם התכבדו בקלונה.

אנשים מהקהילה באו ודיברו על ליבו, ומשראה אבי שאני ואימי נחושות ללכת על המהלך בתמיכת הקהילה, הוא שלח את אחד מאחיי לשוחח עם ארי.

כולם נשמו לרווחה מהמהלך הזה. סוף־סוף סדק בחומת ההתנגדות. הם טעו, כי מיד לאחר שאחי דיבר עם ארי, הודיע ארי לשדכן שהוא יורד מהעניין ושהוא לא רוצה להינשא לבת משפחה משלנו!

זה הכאיב לי כל־כך. בכיתי כמה ימים, ולא פחות מכך - כעסתי. רציתי לדעת מה אחי אמר לו, שגרם לו לסגת. ברם, אחיי מילאו פיהם מים.

אם זה היה בימינו, הייתי הולכת ומבררת, אך היו אלה ימים אחרים. אנשים, ובעיקר נשים, לא העזו לבטא את דעתם. הייתי צריכה פשוט לשבת ולשתוק.

הייתי יושבת עם סבתא, והיא הייתה נאנחת בקול. היא כבר הייתה זקנה מאוד והחלה לצעוד אל אזור הדמדומים. אבל מה שהיה בינינו, היה בינינו. ויום אחד ביושבנו מול החלון, היא אומרת לי: "אני יודעת מה סבא נתן היה עושה".

"מה היה עושה באיזה עניין?" שאלתי.

"בעניין של השידוך שלך. הרי שתינו יודעות שארי הוא בחור ראוי. הוא ה'באשערט' שלך, וכל מה שמפריד בינך לבין האושר האמיתי שלך הוא חומה של גאווה והתנשאות. אם מישוהו היה מפריד ביני לבין נתן, הסבא שלך זכרונו לברכה, זה מה שהוא היה עושה".

"מה הוא היה עושה?" שאלתי.

ואז היא לחשה באוזני את הרעיון המוזר ביותר ששמעתי בחיי.

"למה שסבא נתן היה עושה דבר כזה?" שאלתי.

"תחשבי לבד ותביני", אמרה.

סבתא אמרה לי משהו מוזר ביותר, שבא מתוך הנחה שאני יודעת את הסיבה שבגללה ארי החליט לרדת מהשידוך. ואולי הייתה זו דרכה לספר לי את מה שלא הייתי אמורה לדעת.

החלטתי לתחקר את אימי. הבנתי שסבתא לא סתם אמרה את מה שאמרה, ושהיה לה בסיס לומר זאת. הבנתי שיש לזה קשר עם העובדה שהבחור אמר "לא".

לאחר מאמצים רבים, אימי סיפרה לי איך הצליח אחי להבריא את ארי מהשידוך. "הוא אמר, שלא כדאי לו להיכנס למשפחה שלנו, כי כולם כאן שונאים אותו, ובגלל שכולם שונאים אותו, בסוף גם אשתו, שזו אמורה

להיות את, תשנא אותו. הוא אמר שאין לו מה לחפש אצלנו, הוא לא מתאים לנו, וחיי נישואים שמתחילים בצורה כזו - סופם להתפרק".

"נו", אמרתי, "אז מה אם אמרו לו זאת? זה מה שהרחיק את ארי? העלבון?"

"לא", ענתה אימי, "לא העלבון הרחיק את ארי. בכלל לא. להיפך, ארי ענה לו בנחת, שהוא חושב שעם הזמן זה יסתדר וברגע שיתנו לו הזדמנות הוא יסתדר עם כולם".

"ואז..." סיפרה אימי, "אחיך סיפר לו משהו, שהצליח לשכנע את ארי ברגע אחד לקחת את הרגליים שלו ולברוח מהמשפחה שלנו".

הבטתי בה בבעתה. "מה הוא כבר יכול היה לומר?"

"הוא סיפר לו את הסוד הגדול שעד עתה נשמר אצלנו, סוד שאפילו את לא ידעת".

"מה הוא אמר לו?" כמעט צעקתי.

"ובכן, אחיך אמר לו כך: 'אתה זוכר את השובך שלך? זה ששמרת עליו ובגללו ישבת יומיים על העץ? אתה בטח שואל את עצמך עד היום מי לקח אותו. נכון שאמרו לך שפועלים מהעירייה? אז אמרו. זה לא היה נכון. העירייה באמת התייאשה. אבל אני אספר לך מה קרה באמת: באחד הימים, אחרי שהגעת לבית הספר, אנחנו יצאנו ממנו שעה לאחר תחילת הלימודים. אבא שלי צייד אותנו בפתק להנהלה, אישור לצאת במיוחד לצורך 'עניין משפחתי'. אתה יודע מה היה 'העניין המשפחתי'? כעת אספר לך: הגענו הביתה, ושם חיכה אבי עם ציוד מיוחד. אנחנו טיפסנו על העץ, פירקנו את השובך שלך וזרקנו את השברים במגרש נטוש בשכונה אחרת. אתה מבין למה לא כדאי לך להיכנס למשפחה שלנו? כבר פירקנו לך שובך אחד, זה יהיה קטן עלינו לפרק את השובך שאתה רוצה לבנות לעצמך'".

"ארי לא היה צריך יותר מזה", סיפרה אימי, "זה הספיק לו להבין עם מי יש לו עסק. הוא גם אמר לו מיניה וביה: "אתה צודק. כעת שכנעת אותי לגמרי. אתם באמת משפחה של רשעים. תהיה בטוח שאני אפילו לא אתקרב לשידוך הזה".

הם לחצו ידיים כמו ג'נטלמנים שסגרו עסקה טובה, ובעסקה הזו אני היחידה שהפסדתי.

ככה, בכמה מילים, הפסדתי את האיש של הלב והשכל, הצבע והצליל, הצורה והחום.

זה מה שסיפרה לי אימא, ואני לא ידעתי על מה לבכות יותר: על כך שזוהי המשפחה שלי? שגדלתי במקום שהוא קר כמו הקוטב הצפוני ושוורף כמו הגיהנום? על כך שהפסדתי את הבחור הכי טוב שיכולתי לקבל אי פעם, בחור מושלם כמו סבא נתן?

וכשחשבתי על כך, ממש באותו רגע עלתה בזיכרוני עצתה המוזרה של סבתי, וידעתי שאני הולכת לבצע אותה, בדיוק כמו שסבא נתן היה עושה.

בבוקר בהיר אחד הגיעה משאית לשכונה. פועלים הגיעו ובנו על העץ העתיק שבין הבית של ארי ובין הבית שלנו את השובך הכי יפה שאי פעם ראו תושבי השכונה.

לקח לכולם זמן להתעורר ולהבין מה קורה, אך אט-אט הם הבינו. ראשים הציצו מהחלונות, ולאחר מכן אנשים ירדו והביטו.

אני יצאתי לשם עם סבתי. היא ישבה על כיסא הגלגלים שלה, ואני עמדתי כל העת וחילקתי עצות כיצד למקם את השובך ובאיזה אופן. כשסיימו הפועלים את העבודה, הגיעה בתזמון מדהים עוד מכונית ובה יונים, ואיש היונים שאותו הזמנתי מיקם את היונים בתוך השובך.

לקח זמן, אך בסוף כולם הבינו שזה לא שובך. זו מחווה. והחלו להתלחש.

הם זכרו היטב את הנער שהתבצר על העץ ומנע מהעירייה לקחת את השובך, כמה מהם ידעו גם מי לקח אותו בסופו של דבר. הם הבינו שמדובר פה בתיקון עוול, אבל לא יכולים היו להבין, שיש מסר גדול מאוד בבניית השובך הזה.

יומיים לאחר מכן נשלח השדכן המקורי שניסה להציע את השידוך הזה אל הוריו של ארי. הוא אפילו לא היה צריך להסביר לו מה הוא רוצה. הייתה כאן אמירה ברורה שהיוותה תשובה לכל שאלותיו. הוא ענה בחיוב. התייעצתי עם רב השכונה, ובעצתו באתי אל אבי והודעתי לו כי החלטתי להינשא לארי. הוא לא הגיב, רק הנהן בראשו ואמר: "אני אכבד את ההחלטה שלך".

אני חושבת שגם לא רצה שהילדה שלו בת ה־30 תשב בבית עד שילבינו שערות ראשה.

כלית ברירה גם האחים שלי התרצו, ואנו נישאנו בתוך מספר חודשים.

מאז עברו עשרות שנים. סבתי נפטרה ארבע שנים לאחר מכן. במהלך השנים נפטרו גם אבי ואימי. איכשהו יצא, שאני זו שקיבלתי בירושה את הבית שלהם, שם גידלנו ארי ואני את חמשת ילדינו, את נכדינו ואת הנינים שלנו.

עד היום אנחנו יושבים בחצר ומביטים בעץ ובשובך הישן שעוד נמצא שם. ארי, שהספיק לכבוש את הלב של כל בני המשפחה, מהאחים שלי ועד אחרוני צאצאיהם, סונט בי מדי פעם באומרו: "השובך הזה חייב להישאר כאן. הוא יעביר מסר לכל צאצאינו, לדעת כיצד בני אדם יכולים להרוס את חייהם בגלל גאווה, התנשאות וקיבעון מחשבות. הוא ילמד אותם איך מידות רעות הורסות שובך ומידות טובות יכולות לבנות אותו מחדש, וחורן מזה, הוא גם יזכיר להם היטב מי בסוף הציע למי..."

